

CAROLINE DE GRUYTER

Wat Poetin en CETA gemeen hebben

Wat een week. Rusland provoceert met kernwapens, en Europa kijkt de andere kant op. Europa zoemt in op het provinciale parlement in Namen, dat zeven jaar de tijd had om een Europees handelsverdrag met Canada bij te sturen - maar daar pas achter komt als iedereen al getekend heeft.

Die twee dingen, Rusland en CETA, hebben alles met elkaar te maken. Europese landen kunnen Poetin alleen op afstand houden als ze één lijn trekken. Ze kunnen de globalisering, die zonder Europa even hard doorgaat, alleen hun kant op buigen als ze het samen doen. Sommigen zeggen dat de EU de natte droom is van een politiek correcte elite. Welnee. Doe de ramen open! Er is een keihard geopolitiek machtsspel bezig in de wereld - economisch, militair, digitaal. Europa heeft veel te verliezen. Als we dat niet willen, moeten we het spel meespelen. Niet landje voor landje, maar als blok. Anders heeft het geen zin. Eerst Rusland. Dat wil terug naar het negentiende-eeuwse 'Concert der Naties', toen een paar grootmachten de wereld bestuurden. De val van de Muur en het roekeloze Amerikaanse unilaterale dat erop volgde, hebben Moskou een diep trauma bezorgd. Poetin wil weer mondiaal meebeslissen, en niet op westerse termen. Eerst annexeerde hij stukken van Georgië, toen van Oekraïne. Hij bombardeerde zich naar de Syrische onderhandelingstafel, destabiliseert Balkanlanden en stuurt hackers op westerse politici, overheden en bedrijven af. Poetin tast af waar de Europese rode lijn ligt.

Europa kan kiezen: het spel meespelen of een verliezer zijn van de globalisering

Maar Europa reageert amper. Nu speelt hij zijn laatste kaart: de nucleaire. Hij stationeert kernraketten in de exclave Kaliningrad en verbreekt afspraken met Amerika over reductie van nucleaire arsenaal. In Europese hoofdsteden circuleren bizarre scenario's. Aan een diplomatieke lunchtafel vroeg iemand deze week of Poetin Letland „via Zweden” gaat aanvallen. Hoe moeten wij reageren? Poetin lijkt te hopen op een militaire reactie. Dat verschaft hem een excuus: 'Rusland verdedigt zichzelf tegen NAVO-agressie.' Wat hij vreest, is een totale Europese boycot op Russisch gas. Dat zou een krachtige, niet-militaire boodschap zijn - het soort boodschap dat bij Europa past. Maar veel Europese landen willen er niet aan. Duitsland bouwt Nordstream, om méér gas te importeren. Italië, Hongarije en Oostenrijk willen zelfs bestaande sancties, die flink worden ontdoken, afschaffen. Nederland heeft zijn kop in het zand vanwege MH17. Zo heeft elk EU-land eigen belangen en hang-ups. Dat mag. Maar het gevolg is dat we aan Poetins grillen overgeleverd zijn. Hij is aan zet, steeds.

Ook de problemen rond CETA (niet alleen in Wallonië) gaan over Europese samenwerking. Handelsakkoorden worden volgens het verdrag met tweederde meerderheid goedgekeurd. Regeringen hebben dat bedacht en uitgevoerd, decennialang. Nu willen ze macht terug van Brussel en eisen ze elk weer een veto. Dat de Commissie ze hun zin heeft gegeven, toont hoeveel macht er terugvloeit naar de hoofdsteden. En hoe politiek onverantwoord die ermee omgaan: geen regering legt burgers uit wat de voors en tegens van CETA zijn zodat ze kunnen kiezen. Vervolgens zijn ze verbaasd als burgers zeggen: nee. Als lidstaten zo doorgaan kunnen ze de globalisering en bijproducten als massamigratie, economische oorlogsvoering en terrorisme nooit naar hun hand zetten. De nieuwe wereldorde wordt er een van brute kracht. Grote landen maken de dienst uit, kleintjes volgen of worden speelbal. Europa kan nog kiezen.

Caroline de Gruyter is correspondent in Wenen en schrijft wekelijks een column over politiek en Europa